

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pakeisto pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006

(COM(2012) 496 final — 2011/0276 (COD))

(2013/C 44/13)

Pranešėjas **Stefano MALLIA**

Bendrapranešėjis **Gerfried GRUBER**

Taryba 2012 m. rugsėjo 27 d. ir Europos Parlamentas 2012 m. spalio 22 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 177 ir 304 straipsniais, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pakeisto pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006

COM(2012) 496 final – 2011/0276 (COD))

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. lapkričio 21 d. priėmė savo nuomonę.

485-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. gruodžio 12–13 d. (gruodžio 12 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 154 nariams balsavus už, 3 – prieš ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Sanglaudos politika yra viena svarbiausių ES politikos sričių, pagrindinis jos tikslas – visoje ES ir visose jos valstybėse narėse siekti ekonominės, socialinės ir teritorinės konvergencijos tikslų. EESRK sutinka, kad Bendroje strateginėje programoje (BSP) nustatomus politikos tikslus ir uždavinius reikėtų suderinti su strategija „Europa 2020“. Tačiau to negalima daryti ES sanglaudos politikos pagrindinio tikslo dėl konvergencijos silpninimo sąskaita.

1.2 Kadangi sanglaudos politika yra pagrindinis ekonomikos augimo šaltinis ir priemonė pasiekti strategijos „Europa 2020“ tikslus, ypač tose šalyse, kurias dabartinė krizė paveikė skaudžiausiai, jai įgyvendinti numatytas biudžetas turėtų likti bent jau dabartinio lygio ir jis valstybėms narėms turėtų būti paskirstytas teisingai, kad finansavimas nesumažėtų mažiau išsivysčiusioms šalims.

1.3 EESRK palankiai vertina tai, kad yra rengiama Bendra strateginė programa, kuria siekiama glaudžiau koordinuoti pagrindines ES finansavimo priemones ir užtikrinti, kad jos labiau papildytų viena kitą. Veiksminga BSP taip pat padėtų panaikinti be reikalo nubrėžtą ir neveiksmingą dabartinę takoskyrą tarp pagrindinių fondų.

1.4 EESRK reiškia susirūpinimą dėl to, kad delsimas priimti politinį susitarimą dėl teisėkūros procedūra priimamų

sanglaudos aktų, taip pat ir dėl BSP, neigiamai paveiks partnerystės sutarčių rengimo procesą, todėl trukdys veiksmingam 2014–2020 m. programavimo laikotarpio startui.

1.5 Įgyvendinant pagal kiekvieną teminį tikslą numatytus didelės papildomos Europos naudos teikiančius orientacinius veiksmus daugiausia dėmesio reikia skirti investicijoms, kuriomis būtų stiprinama socialinė-ekonominė bei teritorinė visos ES konvergencija. Taip pat labai svarbu, kad orientacinių veiksmų sąrašas nebūtų laikomas baigtiniu, kad šalys galėtų imtis būtent joms reikalingų priemonių.

1.6 BSP labai pabrėžiamas keleto fondų remiamų projektų įgyvendinimas. Tai svarbus žingsnis į priekį palyginti su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Tačiau nekalbama apie daugiatermių projektų, kurie turi didžiulį potencialią sukurti didesnės pridėtinės vertės, įgyvendinimą. Tokią galimybę BSP reikėtų aiškiai numatyti.

1.7 BSP įtvirtintas reikalavimas užtikrinti glaudesnę koordinavimą turi padėti sumažinti valdymo ir įgyvendinimo institucijoms bei paramos gavėjams tenkančią administracinę naštą. Koordinavimas turi būti stiprinamas ir tarp valstybių narių ir su Komisija, nes taip padidėtų įvairių sričių politikos ir priemonių sinergija ir sumažėtų dubliavimasis, sudėtingumas ir biurokratija. Prieš pradėdant taikyti naujas administracines procedūras Komisija turėtų jas nuodugniai išnagrinėti.

1.8 Rengiant partnerystės sutartis būtina konstruktyviai bendradarbiauti su organizuota pilietine visuomene⁽¹⁾. Nors Komisija valstybės narėms ir regionams leidžia taikyti savus bendradarbiavimo su pilietine visuomene mechanizmus ir struktūras, ji turi šiuos procesus prižiūrėti. Nustačiusi, kad su pilietine visuomene nebuvo konstruktyviai bendradarbiaujama, Komisija partnerystės sutarčiai neturėtų pritarti tol, kol šis reikalavimas nebus tinkamai įvykdytas.

1.9 Tačiau partnerystės principo būtina laikytis ne tik programavimo etapu. Partnerystės principą reikia taikyti visais įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapais.

1.10 Partnerystės sutartyse aptariant strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą daugiausia dėmesio reikėtų skirti ne konkrečioms šalims skirtoms rekomendacijoms. Iš tiesų jose reikėtų remtis įvairiais dalykais, pavyzdžiui, nacionalinėmis reformų programomis (NRP), kurios yra rengiamos pagal kiekvienos valstybės narės padėtį, o konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos ne visada būna pritaikytos pagal toje valstybėje narėje susiklosčiusias aplinkybes. Partnerystės sutartyse taip pat reikėtų daug dėmesio skirti nacionalinėms strategijoms, skirtoms spręsti skurdo mažinimo, lyčių lygybės, žmonių su negalia ir tvaraus vystymosi klausimus.

1.11 Reikalingas didesnis lankstumas, kad valstybės narės ir regionai galėtų kuo veiksmingiau ir efektyviau siekti bendrai nubrėžtų tikslų ir kartu atsižvelgti į teritorinius, ekonominius ir socialinius ypatumus. Be to BSP reikia aiškiai pažymėti tuos teritorinius ypatumus, kurie veikia BSP fondų paramos įgyvendinimą.

2. Įžanga

2.1 Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas (SF), Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF) – tai penki valstybių narių ir Komisijos valdomi ES fondai. Komisija siūlo kiekvieno fondo tikslus įgyvendinti veiksmingiau – fondų paramą glaudžiau koordinuoti, taip išvengiant paramos dubliavimo ir užtikrinant kuo didesnę jos sinergiją.

2.2 Kad partnerystės sutartis ir veiksmų programas būtų lengviau rengti, Komisija siūlo sukurti Bendrą strateginę programą (BSP), kuri padėtų geriau suderinti visų penkių fondų

paramą vykdant politinius įsipareigojimus, priimtus pagal strategiją „Europa 2020“, ir tam tikslui skirtas investicijas. BSP paremta Bendrų nuostatų reglamente (BNR) išdėstytais 11 teminių tikslų.

2.3 BSP siekiama pagerinti Europos fondų paramos koordinavimą ir užtikrinti, kad ši parama būtų panaudota tikslingiau. Ji taip pat padės panaikinti be reikalo nubrėžtą ir neveiksmingą dabartinę takoskyrą tarp fondų. Tai teigiamas pokytis, kuris turėtų padėti kurti veiksmingesnę sanglaudos politiką – užtikrinti didesnę šios politikos poveikį. Todėl EESRK labai remia tokius pokyčius.

3. BSP rengimas ir priėmimas

3.1 Reikia aiškiai nurodyti, kaip įgyvendinant partnerystės sutartis BSP fondai galėtų veiksmingiausiai padėti siekti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo tikslų.

3.2 Atsižvelgdama į Parlamento ir Tarybos pareikštą susirūpinimą, Komisija siūlo BSP nuostatas padalinti į i) naują priedą prie BNR ir ii) deleguotąjį aktą, kuriame daugiausia būtų dėstomi „didelės papildomos Europos naudos teikiantys orientaciniai veiksmai“.

3.3 EESRK pritaria Komisijai, jei taip bus užtikrinta, kad:

— BSP bus greičiau priimta;

— bus aiškiau nurodyta, ką galima ir ko negalima finansuoti;

— valstybės narės galės imtis veiksmų joms iškilusiems konkretiems teritoriniams klausimams spręsti.

3.4 Tačiau Komisija taip pat siūlo, kad visas ir tame priede, ir deleguotajame akte išdėstytas BSP nuostatas būtų galima keisti deleguotuoju aktu. EESRK manymu, tai nėra priimtina ir prieštarauja tam tikslui, dėl kurio pagrindinės BSP nuostatos būtų išdėstomos BNR priede.

3.5 Tam, kad būtų išvengta galimų aiškinimo problemų, reglamente reikėtų aiškiai apibrėžti, koks yra Komisijos vaidmuo sprendžiant, kuris pakeitimas yra „techninis“, o kuris – „svarbesnis“.

⁽¹⁾ Organizuota pilietinė visuomenė – tai ta pilietinės visuomenės dalis, kuri veikia per šią visuomenę kuriančias organizacijas. Kitaip tariant, organizuota pilietinė visuomenė apima visas privačiojo sektoriaus subjektų iniciatyva sukurtas nevalstybines organizacijas ir jų narius, kurie aktyviai dalyvauja sprendžiant viešuosius reikalus atsižvelgdami į sau aktualius dalykus ir remdamiesi savo konkrečiomis žiniomis, gebėjimais ir veiklos galimybėmis. Ši apibrėžtis apima labai įvairias organizacijas: darbdavių federacijas, profesines sąjungas, asociacijas, įsteigtas tam tikriems bendriems interesams ginti, taip pat vadinamąsias nevyriausybinės organizacijas (NVO).

3.6 EESRK turi išreikšti susirūpinimą dėl to, kad vėluojama sudaryti politinį susitarimą dėl teisėkūros procedūra priimamų sanglaudos aktų, taip pat ir dėl BSP. Tolesnis delsimas paveiks partnerystės sutarčių rengimą, taigi trukdys veiksmingam 2014–2020 m. programavimo laikotarpio startui.

3.7 Siūlomų partnerystės sutarčių pobūdis ir forma turi būti aiškiai apibrėžti. Nors BNR yra nurodyta, ką reikia įtraukti į partnerystės sutartis, dar nežinoma, kokios konkrečiai formos tas dokumentas bus.

4. Sanglaudos politikos susiejimas su strategija „Europa 2020“

4.1 Strategija „Europa 2020“ buvo parengta pažangiam, tvariam ir integraciniam augimui skatinti. Akivaizdu, kad BSP fondai gali teigiamai prisidėti prie pagrindinių strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo, todėl politinius BSP fondų tikslus ir uždavinius būtų logiška derinti su strategija „Europa 2020“.

4.2 Strategija „Europa 2020“ yra labai svarbi norint tinkamai suderinti griežtą fiskalinę drausmę bei augimą ir Europos Sąjungos vystymąsi. Strategijos „Europa 2020“ tikslus įgyvendinti sunkiausia bus mažiau išsivysčiusioms Europos Sąjungos valstybėms narėms. ES palaikymo ir solidarumo, rodomo Sanglaudos politikos priemonėmis, visų pirma prireiks toms valstybėms, kurios atsakingai laikosi fiskalinės drausmės. Šios politikos finansavimo lygis turi išlikti bent toks kaip dabar; nepriimtinos jokio pobūdžio viršutinės ribos.

4.3 EESRK tam pritaria ir dar kartą pabrėžia, kad visose ES politikos srityse pirmiausia turi būti siekiama taip reikalingo augimo. Laikydamasis šios pozicijos EESRK taip pat yra įsitikinęs, kad didžiausią pirmenybę ES sanglaudos politikoje ir toliau reikia teikti svarbiausiems ekonominės, socialinės ir teritorinės integracijos tikslams. Sanglaudos politika kuriamos pridėtinės vertės negalima statyti į pavojų nė viename etape.

4.4 EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad įgyvendinant pagal kiekvieną teminį tikslą numatytus didelės papildomos Europos naudos teikiančius orientacinius veiksmus daugiausia dėmesio reikėtų skirti iniciatyvoms, kuriomis būtų stiprinamas socialinis-ekonominis bei teritorinis visos ES vystymasis.

5. Teminis principas

5.1 EK pasiūlymai dėmesį sutelkti į tam tikras temines sritis ir taip užtikrinti, kad pastangos būtų mažiau skaidomos, yra sveikintini. Reikalingas glaudus įvairių BSP fondų, taip pat visų

kitų ES programų ir iniciatyvų remiamų veiksmų koordinavimas.

5.2 BSP reikėtų aiškiai nurodyti ir patvirtinti, kad kiekviena valstybė narė pati sprendžia, kuris fondas bus pagrindinė paramos priemonė svarbiausiems kiekvienos teminės srities tikslams ir uždaviniams įgyvendinti.

5.3 Nors pagrindiniai BSP nubrėžti tikslai turi būti vykdomi, daug dėmesio reikia skirti lankstumui. Partnerystės sutartyse reikia atsižvelgti į vietos ir regionų interesus. Turi būti sudarytos galimybės skirti finansavimą konkrečioms regionų prioritetams įgyvendinti. EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad įgyvendinant ES sanglaudos politiką vienu svarbiausių dalykų turi išlikti subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymasis.

5.4 Pagal konkrečius teminius tikslus yra numatyti veiksmai, kurių reikėtų imtis naudojantis konkrečių fondų parama, tačiau reikia aiškiau aptarti papildomumo aspektą, nes nėra aišku, kurios siūlomos įvairių fondų remiamos priemonės ir veiksmai papildoma vieni kitus. EESRK mano, kad planuojant, kokių veiksmų imtis pagal kiekvieną teminį tikslą, pirmenybę reikia teikti toms investicijoms, kuriomis spartinama socialinė-ekonominė sanglauda. Svarbu numatyti galimybę imtis papildomų orientacinių veiksmų, kad šalys galėtų imtis joms tinkančių priemonių.

5.5 EESRK mano, kad nors visi BNR nubrėžti 11 teminių tikslų yra svarbūs, reikėtų įvardyti pagrindines temines sritis; šiose teminėse srityse priemonių privalėtų imtis visos valstybės narės. Tada kiekvienai valstybei turėtų būti leidžiama į partnerystės sutartis be pagrindinių teminių sričių įtraukti ir kitas reikiamas sritis (iš sudaryto sąrašo), kurios tai valstybei narei yra aktualios pagal joje susiklosčiusias aplinkybes.

5.6 Kitos konkrečios teminės sritys, kuriomis reikėtų papildyti dabartinį 11 teminių sričių sąrašą yra:

1. geresnis aplinkos pritaikymas žmonėms su negalia ir žmonėms su judėjimo negalia;
2. sanglaudos politiką įgyvendinančių suinteresuotųjų subjektų gebėjimų stiprinimas⁽²⁾;
3. demografinių problemų sprendimas.

Šias naujas temines sritis reikėtų įtraukti į BNR.

⁽²⁾ 1 ir 2 pasiūlymai pateikti EESRK nuomonėje „Struktūrinių fondų bendrosios nuostatos“, OL C 191, 2012 6 29, p. 30.

5.7 Veiksmai, skirti remti tvarias transporto rūšis ir transporto valdymo sistemas, šiuo metu prie 4 teminio tikslo (perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos rėmimas) nepriskirti. Tai reikėtų ištaisyti, atsižvelgiant į tai, kokios reikšmės transportas turi teršalų išmetimui.

5.8 Teminiai tikslai išdėstyti BNR 9 straipsnyje, o kiekvieno BSP fondo investavimo prioritetai nurodyti atitinkamuose reglamentų projektuose. Teminiai tikslai ir konkrečių fondų investavimo prioritetai ne visada sutampa, todėl kyla tam tikras netikrumas ir gali būti neaišku, kuo vadovautis. Tai ypač aktualu partnerystės sutarčių rengimo procese, kuris kai kuriose valstybėse narėse jau prasidėjo.

5.9 Nors BSP labai pabrėžiamas iš keleto fondų remiamų projektų įgyvendinimas, nekalbama apie daugiatermių projektų, kurie turi didžiulį potencialią sukurti daugiau pridėtinės vertės, įgyvendinimą. Tokią galimybę BSP reikėtų aiškiai numatyti.

6. Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas

6.1 Savo poziciją dėl dviejų fondų EESRK jau išsamiai išdėstė savo nuomonėse „Europos regioninės plėtros fondas“⁽³⁾ ir „Sanglaudos fondas“⁽⁴⁾.

6.2 Numatyta, kad iš ERPF bus remiamas visų 11 teminių tikslų įgyvendinimas.

6.3 Kaip konkrečiai šios nuostatos bus įgyvendinamos, neaišku. Ar pirmenybė bus skiriama vienai kuriai sričiai, ar tai spręs kiekviena valstybė narė? EESRK tvirtai remia antrąją galimybę, nes taip šalis (regionas) galėtų imtis jai (jam) reikalingų priemonių.

6.4 EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad iš ERPF pirmiausia reikia ir toliau remti MVĮ. Tokia parama turėtų būti teikiama finansinėmis priemonėmis ar kuriant MVĮ tinklus bei būtiniausią infrastruktūrą⁽⁵⁾.

6.5 Tačiau EESRK yra susirūpinęs, kad šiame pasiūlyme iš didelių įmonių visiškai atimama galimybė naudotis Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) parama. Didelės įmonės yra svarbūs mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) šaltiniai, todėl tokius MTTP reikėtų leisti finansuoti, antraip rizikuo-

jame dar labiau pabloginti ir taip kritišką padėtį – Europa atsilieka palyginti su kitomis konkurentėmis, pavyzdžiui, su JAV ir Japonija.

6.6 Kadangi finansinių išteklių smarkiai didinti negalima, EESRK mano, kad dar galima išnaudoti galimybes nustatyti aiškesnius tikslus ir užtikrinti, kad siūlomi investavimo prioritetai būtų geriau susieti su tikslais⁽⁶⁾.

6.7 Numatyta, kad Sanglaudos fondas padės siekti 4 teminių sričių tikslų, susijusių su aplinkos apsauga, tvariu vystymusi ir transportu (TEN-T).

6.8 Kad būtų išvengta praeityje padarytų klaidų, kai Sanglaudos fondo lėšos buvo paskirstytos pernelyg dideliame projektų skaičiui, EESRK nori dar kartą paraginti daugiau dėmesio sutelkti į didesnius projektus, kurie galėtų padėti labiau sumažinti skirtumus tarp valstybių narių ir siekti socialinės, teritorinės ir ekonominės sanglaudos.

6.9 Rengdamos tokius didelius projektus valstybės narės turi užtikrinti, kad jie nuosekliai derėtų su kitų ES fondų ir iniciatyvų (pavyzdžiui, Europos infrastruktūros tinklų priemonės, programos LIFE ir įvairių makroregioninių strategijų) remiama veikla ir ją papildytų, ir taip užtikrinti, kad būtų visapusiškai išnaudotos įvairių fondų ir iniciatyvų teikiamos galimybės. Tai, pavyzdžiui, labai svarbu, kai kalbama apie energetikos ir transporto infrastruktūros plėtojimą. Labai svarbu, kad įvairios priemonės užuot konkuravusios viena su kita, viena kitą papildytų.

7. Europos socialinis fondas

7.1 Numatyta, kad ESF turėtų padėti siekti keturių teminių sričių tikslų: užimtumo ir darbo jėgos judumo; švietimo, įgūdžių ugdymo ir mokymosi visą gyvenimą; socialinės įtraukties skatinimo ir kovos su skurdu bei administracinių gebėjimų stiprinimo. Tačiau iš jo numatoma remti ir kitų teminių tikslų įgyvendinimą.

7.2 Tai atitinka EESRK poziciją, išreikštą nuomonėje „Europos socialinis fondas“⁽⁷⁾, kad strategijos „Europa 2020“ tikslų, ypač užimtumo, švietimo, socialinės įtraukties ir kovos su skurdu, įgyvendinimas pirmiausia turėtų būti remiamas iš ESF. Tai ypač aktualu dabar, kai nedarbas auga ir prarandama kaip niekad daug darbo vietų.

⁽³⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 44.

⁽⁴⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 38.

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, kuriant pramoninius parkus.

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė „Europos regioninės plėtros fondas“, OL C 191, 2012 6 29, p. 44.

⁽⁷⁾ OL C 143, 2012 5 22, p. 82.

7.3 EESRK tvirtai pritaria Europos Komisijos siūlymui bent 20 proc. visos ESF nacionalinių asignavimų sumos skirti socialinei sanglaudai ir kovai su skurdu.

8. Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

8.1 Atsižvelgdama į BŽŪP reformą artėjant 2020 m., pasiūlymą dėl 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos (DFP) ir dabartinę ekonomikos padėtį, Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl naujo EŽŪFKP reglamento⁽⁸⁾. Naujasis EŽŪFKP reglamentas atitinka ES ekonomikos valdysenos sistemos reikalavimus, jame pritariama strategijos „Europa 2020“ prioritetams ir remiamasi pasiūlymu dėl Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR).

8.2 Savo nuomonėje dėl BŽŪP reformų paketo⁽⁹⁾ EESRK palankiai vertina siūlymą BŽŪP glaudžiau derinti su strategija „Europa 2020“ ir tvarios kaimo plėtros strategija.

8.3 Vis dėlto svarbu, kad valstybės narės galėtų lanksčiai nustatyti savo prioritetus ir taip užtikrinti, kad būtų ir deramai įgyvendinami Sutartyse įtvirtinti konkretūs BŽŪP tikslai, ir stiprinamas strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimas. Darną tarp šių dviejų ramsčių reikia užtikrinti visą laiką.

8.4 Kol kas nėra aišku, kiek EŽŪFKP prioritetai atitiks BSP prioritetus. Todėl pagal EŽŪFKP taikomomis priemonėmis reikėtų skatinti, kad ūkininkai, miškų savininkai ir kiti asmenys prisidėtų prie darbo vietų kūrimo ir išsaugojimo, ekonomikos augimo užtikrinimo, kartu būtų siekiama tvaraus vystymosi ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų.

8.5 Siekiant skatinti ekologišką augimą visose ES kaimo vietovėse, taip pat reikėtų užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę.

8.6 Numatoma, kad ne mažiau kaip 25 proc. EŽŪFKP lėšų bus skiriama su aplinkos apsauga ir prisitaikymu prie klimato kaitos susijusioms priemonėms, – EESRK tam pritarė. Tačiau su klimato kaita susijusioms priemonėms numatoma skirti 20 proc. dalis atrodo per didelė, todėl BSP tai reikėtų dar patikslinti.

9. Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

9.1 2011 m. gruodžio 2 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo, atsižvelgiant į DFP ir strategiją

„Europa 2020“, sukuriamas naujas fondas, kuriame planuojamas 2014–2020 m. ES bendros žuvininkystės politikos (BŽP) ir integruotos jūrų politikos finansavimo biudžetas⁽¹⁰⁾.

9.2 Siūlomus pagrindinius veiksmus iš esmės galima remti. Labai svarbu, kad jie būtų kompleksiskai derinami su visomis kitomis politikos sritimis.

9.3 Kaip ir EŽŪFKP, BSP turėtų padėti lanksčiai derinti tikslus, kartu užtikrinant atitinkamų BSP ir strategijos „Europa 2020“ tikslų darną.

9.4 BSP galėtų suteikti daugiau skaidrumo tais atvejais, kai ES politikos sritys prieštarautų viena kitai, pavyzdžiui, taip, kaip Vandens pagrindų direktyva ir gyvūnų higienos nuostatos.

10. Horizontalūs principai ir politikos tikslai

10.1 Du BSP apibrėžti horizontalūs principai: moterų ir vyrų lygybė bei nediskriminavimas, aplinkos pritaikymas žmonėms su negalia ir tvarus vystymasis, turėtų būti taikomi visiems fondams, taigi ir visoms veiksmų programoms. EESRK pritaria šioms principams ir ragina efektyviai išanalizuoti visus projektų pasiūlymus bei vykdyti veiksmingą visų programų stebėseną ir taip užtikrinti, kad šie principai būtų gerai įtvirtinti.

10.2 EESRK yra įsitikinęs, kad reikėtų laikytis ir dar vieno – „Žinių apie Europą skleidimo“ – principo. Atsižvelgiant į tai, kad tikėjimas Europos projektu apskritai menksta ir nyksta, kiekvienu projektu, kurio imamasi įgyvendinant sanglaudos politiką, reikėtų kurti pridėtinę vertę – aiškiai parodyti, kaip ES gali pakeisti savo piliečių gyvenimą.

11. Lankstumo, paprastumo ir skatinimo poreikis

11.1 Pagrindinis Komisijos ir valstybių narių vadovaujančiųjų institucijų darbotvarkės prioritetas turi būti procedūrų paprastinimas. Savaiame suprantama, kad kiekvieną išleistą eurą reikia tinkamai apskaityti, bet nepriimtina yra tai, kad ES fondų lėšų valdymo ir paraiškų teikimo procesas išlieka toks sudėtingas, kad paramos gavėjai, kuriems finansavimo reikia labiausiai (pvz., MVĮ, NVO), jo negauna⁽¹¹⁾. Taip pat visomis išgalėmis reikia stengtis užtikrinti, kad finansuoti būtų pasirinkti tik tie projektai, kuriais kuriama reali pridėtinė vertė.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 804 final - 2011/0380 (COD).

⁽¹¹⁾ UEAPME duomenimis ES fondų parama naudojasi tik 2–3 proc. MVĮ, tai sudaro tik 1–2 proc. viso finansavimo, kuriuo MVĮ galėtų pasinaudoti.

⁽⁸⁾ COM(2011) 627 final, 2011 10 19.

⁽⁹⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 116.

11.2 Kad būtų juntama BSP pridėtinė vertė, ši programa turi realiai prisidėti prie administracinės naštos ir išlaidų mažinimo ir paramos gavėjams, ir įgyvendinimo institucijoms. Tačiau dėl BSP įtvirtinto reikalavimo užtikrinti glaudesnę koordinavimą gali padidėti valdymo ir įgyvendinimo institucijoms tenkanti administracinė našta, kuri savo ruožtu gali padidinti našta ir sukelti sunkumų paramos gavėjams. Komisija turėtų nuodugniai ir oficialiai išnagrinėti naująsias administracines procedūras dar prieš pradėdant jas praktiškai taikyti.

11.3 Būtina sustiprinti koordinavimą tiek valstybėse narėse, tiek ir Komisijoje, siekiant pasinaudoti politikos sričių ir priemonių sąveika ir sumažinti sudėtingumą ir biurokratinę našta. Šiuo tikslu visais derybų ir įgyvendinimo etapais reikalingas glaudesnis koordinavimas tarp Komisijos tarnybų, atsakingų už BSP fondus, ir jose, siekiant užtikrinti nuoseklesnę ir suderintą požiūrį. Tačiau tai neturėtų padidinti administracinės naštos.

11.4 Pasiūlymas pasinaudoti e. valdžios priemonėmis ir taip siekti didesnio veiksmingumo, yra sveikintinas. Tačiau tokia sistema neturėtų apsiriboti vien BSP fondais, ji turėtų būti taikoma visose ES finansavimo srityse ir būti prieinama visiems.

11.5 Šiuo metu numatoma, kad iš esmės pasikeitus strategijai „Europa 2020“ Europos Parlamentas ir Taryba galės prašyti Komisijos pateikti pasiūlymą peržiūrėti BSP. Mūsų nuomone toks reikalavimas pernelyg griežtas. EESRK mano, kad turėtų būti sukurta galimybė BSP pritaikyti pagal kintančias aplinkybes, ypač jei stipriai pakinta socialinė-ekonominė aplinka ir reikalingos ES lygmens atsakomosios priemonės.

11.6 Valstybėms narėms taip pat reikėtų suteikti panašias lankstumo galimybes savo nacionalines programas pritaikyti pagal įvairias aplinkybes, ne tik pagal teminius politikos tikslus.

11.7 EESRK ragina Komisiją įvesti periodinę, privalomą BSP peržiūrą, kad būtų galima padaryti reikiamus pakeitimus.

12. Partnerystės sutartys

12.1 BNR 5 straipsnyje nurodytas partnerystės principas yra esminis principas, padėsiantis padidinti ES sanglaudos politikos veiksmingumą, todėl šį principą turi tvirtai palaikyti ir Taryba, ir Parlamentas.

12.2 Norint užtikrinti, kad teminiai tikslai virstų konkrečiais veiksmiais ir pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo siekiais, bus ypač svarbu, kad rengiant partnerystės sutartis būtų konsultuojamasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

12.3 Partnerystės sutartyse BSP nuostatos turėtų būti pritaikytos pagal atitinkamos valstybės padėtį ir turėtų būti įtvirtinti išsipareigojimai siekti BSP fondų reglamentuose nustatytų prioritetų. Kad partnerystės principą būtų galima taikyti praktiškai, sprendimus reikia priimti pradėdant nuo „apačios“, kad prieš Europos Komisijai ir valstybėms narėms pasirašant partnerystės sutartis būtų tinkamai atsižvelgta į pilietinės visuomenės nuomonę.

12.4 Komisija parengė siūlomą partnerystės sutarčių rengimo elgesio kodeksą. Tai geras dokumentas, kuriame pateikiama naudingų rekomendacijų valstybėms narėms, kaip bendrauti su pilietine visuomene. EESRK negali suprasti, kodėl Taryba šį kodeksą atmetė, ir ragina Tarybą jį sugrąžinti.

12.5 Nors valstybės narės turi pačios nustatyti, kokia tvarka bendradarbiauti su pilietine visuomene, Komisijos pareiga yra užtikrinti, kad su visais atitinkamais subjektais būtų bendradarbiaujama aktyviai ir konstruktyviai. Tačiau EESRK mano, kad Komisija kol kas neturi reikiamų stebėsenos priemonių ir mechanizmų tam užtikrinti. Jei valstybė narė su pilietine visuomene konstruktyviai nebendradarbiauja, reikėtų atsisakyti sudaryti partnerystės sutartį. Be to partnerystės principo reikėtų laikytis ne tik programavimo, bet ir įgyvendinimo, stebėsenos bei vertinimo etapais.

12.6 EESRK pabrėžia, kad pilietinei visuomenei reikia suteikti visą informaciją apie „naują“ Komisijos požiūrį į BSP fondus ir partnerystės sutartis. Norint užtikrinti, kad pilietinė visuomenė veiksmingai dalyvautų partnerystės procese, reikia surengti aiškią ir efektyvią viešinimo kampaniją, per kurią būtų paaiškintas šis procesas ir tai, kaip pilietinė visuomenė bus įtraukta visais partnerystės sutarties rengimo ir įgyvendinimo etapais.

12.7 Partnerystės sutartyse aptariant strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą daugiausia dėmesio reikėtų skirti ne konkrečioms šalims skirtoms rekomendacijoms. Iš tiesų jose reikėtų remtis įvairiais dalykais, pavyzdžiui, nacionalinėmis reformų programomis, kurios yra rengiamos pagal kiekvienos valstybės narės padėtį, o konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos ne visada būna pritaikytos pagal toje valstybėje narėje susiklosčiusias aplinkybes. Partnerystės sutartyse taip pat reikėtų daug dėmesio skirti nacionalinėms strategijoms, skirtoms spręsti skurdo mažinimo klausimus, lyčių lygybei, nacionalinėms strategijoms, skirtoms spręsti žmonių su negalia problemas, tvaraus vystymosi klausimams.

13. Teritoriniai BSP aspektai

13.1 BSP reikia aiškiai atsižvelgti į teritorinius ypatumus, ypač susijusius su ekonominių, socialinių ir teritorinių struktūrų, kurios veikia BSP fondų paramos įgyvendinimą, dydžiu ir pobūdžiu. Tai svarbus BSP aspektas, nes būtent taip valstybės narės galės užtikrinti, kad partnerystės sutartimis būtų sprendžiami konkretūs jų vystymosi poreikiai, taigi ir regionams, aktualūs klausimai.

13.2 Norint užtikrinti, kad būtų siekiama strategijos „Europa 2020“ tikslų, reikalingas didesnis lankstumas, kad valstybės narės ir regionai galėtų kuo veiksmingiau ir efektyviau siekti

bendrai nubrėžtų tikslų ir kartu atsižvelgti į teritorinius, ekonominius ir socialinius ypatumus.

13.3 Todėl BSP reikėtų išsamiau paaiškinti, kaip partnerystės sutartimis bus sprendžiamos teritorinės problemos ir konkretūs poreikiai. Visų pirma tai pasakytina apie SESV 174 straipsnyje minimas teritorijas.

13.4 EESRK rekomenduoja, kad skaičiuojant, kaip paskirstyti BSP fondų lėšas, daugiau dėmesio būtų skiriama teritoriniams skirtumams.

2012 m. gruodžio 12 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*

Staffan NILSSON
